

TRGOVSKI LIST

ČASOPIS ZA TRGOVINO, INDUSTRIJO IN OBRT.

Uredništvo in upravlništvo je v Ljubljani, Gradljske st. 17/1. — Dopisi se ne vračajo. — Štev. naročnina za ozemlje SHS: letno D 60.—, za pol leta D 30.—, za četrt leta D 15.—, mesečno D 5.—.

Uredništvo in upravlništvo je v Ljubljani, Gradljske st. 17/1. — Štev. telefona 552. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO V.

LJUBLJANA, dne 26. sept. 1922.

ŠTEV. 112.

Pomočnik finančnega ministra.

Pred nekaj dnevi je nastopil svoje mesto imenovani pomočnik finančnega ministra g. Dušan Plavšič, kot strokovnjak za valutne zadeve. Dobili smo torej gotove vrste državnega podtajnika, ki naj razbremeni v specialnem resorju z delom preobloženega drja. Kosto Kumanudija. O instituciji državnih podtajnikov v njenem bistvu in namenu ter o načinu, kako si pri nas politične stranke zamišljajo ta posel, govorimo na drugem mestu in opozarjamo na naša izvajanja v člankih o uradniškem vprašanju. Morda pa bo v tem konkretnem primeru vendarle institucija več koristila kot škodovala. Po »Trgovinskem Glasniku« posnemamo vtise, ki jih je napravilo imenovanje g. Plavšiča na srbsko javnost. Ker nas ta razmočitvanja v isti meri zanimajo se jih hočemo v naslednjem dotakniti in povedati tudi svoje mnenje.

Predvsem se rodi vprašanje, ali bo imel g. Plavšič uspeh, ter se mu bo posrečilo, dvigniti vrednost dinarja ali jo vsaj stabilizirati. Kot je znano, je g. Plavšič po poklicu bančni ravnatelj in njegovi ožji znanci ga slikajo kot izbornega bančnega in borznega moža. Novi pomočnik finančnega ministra se se je poprijel svojega posla z veliko vneto ter je velik optimist. Podoba je torej da združuje vse lastnosti, ki so potrebne za povoljno rešitev njegove težavne funkcije. Že prvi njegov korak je simpatičen in kaže, da se dobro zaveda važnosti posla, ki ga je prevzel. Skušaj namreč pritegniti k sodelovanju bankirje in trgovce, česar ne moremo dovolj pozdravljati. Banke so že pristale na to sodelovanje in učinek se že opazja na borzi. Na polno pomoč trgovstva g. Plavšič z gotovostjo lahko računa, kajti baš ti krogi bodo z veseljem pozdravili vsak pametni in koristni predlog ter bodo sami gledali, da se čimprej realizira.

Zaenkrat ne poznamo podrobnih načrtov g. Plavšiča. Ali ima pomočnik finančnega ministra dovolj upliva v tej smeri, da bi finančni minister znižal državne izdatke, povečal državne dohodke ter ustvaril budžetno ravnotežje? Da ne bo najemal posojil pri Narodni banki, kot resno poskuša, z eno besedo, da bo uvedel red v državnih financah? Ali more g. Plavšič uplivati na ministra za agrarno reformo, da bo opustil svojo katastrofalno politiko, ki je napravila iz vojvodinske žitnice malone pasivno pokrajino? Kajti brez večje produkcije ni večjega izvoza in brez večjega izvoza se ne more pasivna trgovska bilanca pretvoriti v aktivno. Tudi bo g. Plavšič težko prepričal ministra socialno politiko da pri nas ni nevarnosti gladi in da visoke carine, udarjene na večino izvoznih predmetov ter dovolitev carne prostega uvoza teh predmetov škodljive za naše gospodarstvo in našo valuto. Gospod Plavšič bo moral tudi dopovedati vladi in ljudstvu, da je sploh treba več proizvajati in bolj štediti. Težavna naloga v današnji dobi. Težko bo g. Plavšič prepričal narod in še težje mu bo to prepričanje normativnim putem vsiliti, da je treba omejiti konzum sladkorja, mesa, masti in da se je treba zadovoljiti s kruhom slabše kakovosti. Ali bo pomočnik finančnega ministra mogel odstraniti tudi druge manjše vzroke padanja dinarja? Ali zaupa na učinek dolarskega posojila?

Ako se g. Plavšiču ne posreči s svojo prepričevalno besedo in avtoritativnostjo uplivati na vladu in parlament v tem zmislu, da se morajo brezpogojno odstraniti vsaj nekateri temeljni vzroki padanja vrednosti dinarja se bojimo, da bo tudi on kmalu razočaran, kot so bili doslej že mnogi resni reformatorji pred njim. Ali g. Dušan Plavšič se je lotil svojega posla z veliko energijo in z velikim optimizmom, in v tem vidimo že mnogo izglede na uspeh. Dolžnost vseh pošteno mislečih pridobitnih krogov pa je, da ga v njegovem delu krepko podpirajo s nasveti in v polnem razumevanju težkega položaja, v katerega je zagazila država. Mi spremijamo njegovo delo, ki bo morda nedoglednega pomena za nadaljni gospodarski razvoj države, z veliko napetostjo in se bomo k njemu še povrnili.

Držav. zavod za pospeševanje industrije in obrti.

V predzadnji številki našega lista smo poročali, da je bil razglašen nov zakon o ustanovitvi in organizaciji državnega zavoda za pospeševanje industrije in obrtništva v Beogradu in po oblastih. O potrebi take nove ustanove je jedva li za govoriti, vsaj je napravila naša država za pospeševanje osobito obrtništva do danes še tako malo, da ne sme nikogar več čuditi, ako slišimo, da so začeli vendar tudi v Beogradu misliti na bodočnost obrtništva, ki igra v gospodarstvu naše države še dokaj važno vlogo; pač pa moramo danes na novo ožigotati postopanje vlade, ki izdaja take zakone, ne da bi prej zaslišala strokovnjake iz prizadetih krogov. Še ni pozabila industrija in obrtništvo onega ponižanja in preziranja, katerega jima je prizadela vlada s tem, da je, ne da bi prej zaslišala mnenje strokovnjakov, uzakonila določila, ki so prizadela industriji in obrtništvi take udarce, kojih posledice bo čutilo vse naše gospodarstvo še dolga leta. Zakon o zaščiti delavstva in zakon o zavarovanju delavcev, ki segata tako globoko v ustroj cele naše produkcije, sta bila izdana ne da bi se prej zaslišalo interesirane faktorje, da ne omenimo tukaj vse ostale naredbe, ki so bile izdane o priliki one hiperprodukcije, ki je nastala v naši socialnopolitični zakonodaji koj po prevratu. Opetovano se je povdarjalo po časopisju in na shodih, da je neobhodno potrebno, da se pred izdajo vsakega zakona pred vsem vpraša za mnenje strokovnjake iz prizadetih krogov. Vsak tak klic je pa ostal glas vpijočega v puščavi, in država nadaljuje v svoji trmoglavosti naprej, ne oziraje se na potrebe naših produkcijskih moči.

Tudi zakon o ustanovitvi in organizaciji novega državnega zavoda za pospeševanje industrije in obrta je prišel, kakor da bi padel iz vedrega neba. Nismo prej niti videli načrta o tem zakonu, niti si je kdo mogel misliti, da namerava vlada izdati ta ali sličen zakon. Ustanovitev zavoda za pospeševanje industrije in obrta se nam zdi pač tako važen čin, da je bilo vsekakor potrebno, da se je pred tem korakom posvetovalo tudi s strokovnjaki. Vsaj imamo še dovolj primerov, na podlagi katerih smo se morali prepričati, da so ostali skoro vsi zakoni, katere je izdala vlada sama, brez sodelovanja

strokovnjakov brez vsakega uspeha. Naše produkcijske razmere so danes take, da se ne dajo spregledati izza zelene mize v Beogradu in ako je bilo vladi res na tem, da hoče pomagati razvoju industrije in obrti, ako ni tudi ta zakon samo pesek v oči, bi ga ne smela izdati sama brez prehodnega zaslišanja industrije in obrtništva.

Postavke, katere vsebuje državni proračun za pospeševanje industrije in obrta so tako neznatne, da ni skoro o njih govoriti, zato bi pa bila temvečja dolžnost vlade, da ž njimi štedi, da bi vedno, predno izda kak znesek, dobro preudarila, ali bo dotični znesek dosegel svoj namen, ali bo res v pospeševanje industrije in obrti ali ne. Ni še dovolj, da se ustanavljajo uradi in zavodi, ki nosijo samo napis da so v pospeševanje industrije in obrti, treba je tudi, da nudi njih organizacija, sestava itd. vse predpogoje, ki garantirajo, da bodo mogli uradi tudi res izvrševati naloge, v dosego katerih so bili ustanovljeni. Zakon predvideva za novi zavod kot načelnika direktorja, ki mora imeti tehnično izobrazbo, a poleg direktorja ima zavod potrebno število strokovnega in administrativnega osebja, ukaznega neukaznega in honorarnega. Zavod ima na razpolago prostore za razstave, laboratorije, strokovno knjižnico s čitalnico, delavnice itd. Kakor je že iz tega razvidno, bo novi zavod zelo dragocena ustanova, za katero bo morala darovati država mnogo denarja. Ne bilo bi nam prav nič mar, ako bi se v pospeševanje industrije in obrtništva darovale tudi milijonske svote, vsaj so to dobro naložene svote, ki bodo svoj čas rodile obilne sadove, ki opomorejo državi do moči in blagostanja, toda zahtevamo, da se te svote uporabijo v sporazumu in v soglasju s predlogi strokovnjakov, ker bo samo to jamčilo, da bodo tako uporabljene svote tudi imele pričakovane rezultate.

Pri nas imamo urade za pospeševanje obrti ki so še iz starega režima, tudi to so državne ustanove, ki stanejo precejšnje svote. Kaj se zgodi s temi? Kakor določa novi zakon, bo imel zavod za pospeševanje industrije in obrtništva skoro isto nalogo kakor jo imajo naši uradi za pospeševanje obrta. Zakon ne predvideva glede teh uradov ničesar. Sicer pravi, da opravljajo, v svrhu čim popolnejšega izvrševanja nalog državnega zavoda iste posle, razen zavoda za pospeševanje industrije in obrtništva v Beogradu, tudi oblastni zavodi za pospeševanje industrije in obrtništva v glavnih krajih in industrijskih središčih, ki se ustanove in organizirajo sčasoma in ki bodo v administrativnem oziru podrejeni državnemu zavodu v Beogradu, toda iz tega ni še razvidno, kaj se bo izvršilo s že obstoječimi državnimi uradi za pospeševanje obrti. Zakon sploh ne računa s temi uradi, spregledal jih je, kajti sicer bi jih pač vsaj omenil v goricitiranem prelohu in določil, da se jih bo reorganiziralo v zavode, ki bodo odvisni od zavoda v Beogradu. Pravilnik, ki ga ima izdati minister za trgovino in industrijo, je vsekakor zelo potreben. Zahtevamo pa že danes, da ministrstvo pred se stavo pravilnika vpraša za mnenje vse strokovne organizacije, zveze in zbornice, da bodo mogli produktivni slouji potom svojih zakonitih in prostih udruženj izraziti svoje mišljenje k izpremembam zakona. Že to preziranje, ki so ga bili deležni ti sloji ob izdaji novega za-

kona, jih je navdahnilo z nezaupanjem do njega. Da je pa ustanovi, ki je že koj ob porodu sprejeta z nezaupanjem, prisojen skoro gotov neuspeh ni treba poudarjati, in zato bi bila dolžnost vlade, da bi čim prej zahtevala izjave strokovnjakov ter izdala pravilnik, ki bi izpremenil oziroma izpopolnil zakon tako, da bi ustrezal željam industrijev in obrtnikov, kajti samo v soglasju z industriji in obrtniki izdelanem zakonu je zajamčen pozitiven uspeh.

Predstavka industrijcev, trgovcev in obrtnikov.

Zastopniki industrijalnih, obrtniških in trgovskih organizacij iz cele kraljevine, zbrani na shodu v Beogradu dne 18. septembra 1922 v svrhu posvetovanja o položaju, v katerem se nahajajo imenovane panoge zbog dosedanjega socialnega zakonodajstva, so po vsestranski razpravi, soglasni v sledečem:

1. da so zakoni o zaščiti delavstva, zakon o inspekciji dela, zakon o zavarovanju delavstva in člen 2. stanovanjskega zakona izdani brez zaslišanja interesiranih zastopstev delodajalcev, brez sodelovanja ministra za trgovino in industrijo in brez vsakih ozirov na življenske potrebe imenovanih gospodarskih panog.

2. da so se s temi zakoni, ki so slaba kopija inozemskih zakonodajstev, naložila naši še šibki in zbog vojne izmožgani industriji in obrtništvi, ki se, kakor je znano, razvijajo v povsem drugih razmerah kakor one na zapadu, taka bremena, ki ogrožajo ne samo njih napredek, ampak tudi sam obstoj, da z uporabo teh zakonov ne preti opasnost samo naši industriji in obrti ampak tudi delavstvu, čegar obstoj je odvisen od napredka industrije in obrtništva.

3. da ti zakoni nalagajo delodajalcem mnogo težje dolžnosti, nego so one, ki so predvidene v Washingtonskih konvencijah.

4. da vse te zakone preveča napram industriji, obrtništvi in trgovini neprijazen duh in da so pridobitni krogi stvarno sestavljeni izven zakona, ter zapuščeni na milost in nemilost organov ministrstva za socialno politiko, ki so istočasno tožniki in sodniki, in ki konstantno stremijo za tem, da delodajalcev ne oškoduje samo materijelno, ampak, da jih tudi moralno ponižajo.

Zbog tega, da bi se vsaj ob dvajseti uri odpravile te ovire za razvoj in obstoj industrije, obrtništva in trgovine, zastopniki gospodarskih organizacij:

a) protestirajo v načelu, da se zakoni ki se tičejo industrije trgovine in obrti ne izdajajo v soglasju z ministrstvom trgovine in industrije in ministrstvom za šume in ruda, in po zaslišanju gospodarskih organizacij kakor je to predvideno v obrtnem zakonu za Srbijo in v zakonih o trgovsko-obrtniških zbornicah za kraje, ki so bili v sestavi Avstro-ogrske.

b) protestirajo proti dosedanji napadni socialni politiki, osobito proti izdaji in uporabi zakona o zaščiti delavstva, zakona o inspekciji dela, točki drugi stanovanjskega zakona, a isto proti zakonu o zavarovanju delavcev v sedanjih njegovi obliki.

c) zahtevajo, da se takoj pristopi k izdaji novih tozadevnih zakonov s sodelovanjem vseh zainteresiranih zastopstev delodajalcev in delojemalcev, a v mejah naših mednarodnih obveznosti v kolikor jih je mogoče spraviti v soglasje z življenjskimi pogoji naše še nerazvite industrije in obrti.

d) Zahtevajo, da se zakon o zavarovanju delavcev podvrže reviziji in prilagodi posebnim gospodarskim in socialnim razmeram, kakor tudi onim ustanovam za zavarovanje, ki obstajajo v posameznih krajih a osobito v onih, v katerih ni do sedaj obstojala zakonska dolžnost delavskega zavarovanja.

e) zahtevajo, da se do izdaje novih zakonov prekine uporaba zakona o zaščiti delavcev, člena 2. stanovanjskega zakona, v kolikor se nanaša na gospodarska podjetja in zakona o inspekciji dela, kakor tudi izvršbe kazni, ki so bile izrečene na podlagi teh zakonov.

f) zahtevajo, da minister za socialno politiko spremeni takoj po zaslišanju gospodarskih krogov naredbo št. 1077 z dne 3. junija t. l. o izvršitvi zakona o zavarovanju delavcev in naredbo št. 3159 z dne 21. junija t. l. o izdaji nevarnostnih tabelic in

g) zahtevajo, da se v bodoče glede zakonov, ki se tičejo industrije, trgovine in obrtništva v prvi vrsti briga ministrstvo za trgovino in industrijo v soglasju z ostalimi interesiranimi ministrstvi in gospodarskimi krogi.

Končno izjavljajo prisotni zastopniki gospodarskih organizacij, da smatrajo predložene zahteve kot osnovne pogoje, brez kojih ni obstoja niti industriji, niti obrti, niti trgovini, in da bodo vsled tega, ako ne bo kr. vlada niti to pot vsilila njih zahteve, uporabili skrajna sredstva za zaščito svojega obstoja v prepričanju, da ščitijo s tem obenem tudi najbistvenije interese svojega naroda in svoje države in prepustijo odgovornost za posledice članom vlade in narodne skupščine.

* * *

Ta predstava je bila vročena pristojnim ministrstvom, kakor tudi predsedništvu narodne skupščine. Po izjavah gg. ministrov, katerim je bila predmetna resolucija vročena in katerim se je opisalo sedanje težko stanje industrije, izgleda, da se bo na zahteve naših gospodarskih krogov vendar oziralo.

Uradniško vprašanje.

V zadnjem času se vedno pogosteje razpravlja v javnosti o uradniškem vprašanju. V ospredje stopa v prvi vrsti materijalna beda, ki je vsled venomer rastoče draginje pahnila uradniški stan v malodušnost in obup. Spričo tega obžalovanja vrednega dejstva se mnogo manj obravnavajo druge plati uradniškega vprašanja, namreč politična in umstvena stran, ki sta tudi izredno

važni, a smo jih dozdaj le preveč omalovaževali. V naslednjem hočemo obravnavati posamezne strani perečega uradniškega vprašanja.

Da v gospodarskem listu govorimo o tem vprašanju, je razumljivo, ker baš pridobitni krogi najbolj občutijo hibe slabe uprave ter so zato najbolj vneti zagovorniki dobrega uradniškega aparata, kar smo že ponovno imeli priložnost poudarjati. Nekaj pričujočih misli smo povzeli po seriji člankov, ki so izšli pred kratkim v beogradskem »Trgovinskem Glasniku«.

I.

Pri nas važnost politične strani uradniškega vprašanja premalo upoštevamo. Res je, da v prečanskih pokrajinah, in posebno v onih, ki so bile pred prevratom v avstrijski upravi, stare, solidne tradicije, v glavnem še niso zlomljene, ter je tukaj uradnik še vedno več ali manj objektivni izvrševatelj zakona, ali to načelo se pričena rušiti, ker se tudi pri nas vedno bolj uveljavljajo uplivi, ki prihajajo od onstran Drine, in ki vedno degradirajo uradnika za služabnika ene ali druge stranke. Resnici na ljubo moramo priznati, da poštena srbska javnost vedno bolj uvideva kvamnost tega sistema, ki je pahnul uradniški stan v Srbiji na nivo strankarskih podrepanikov. Skrajno nemoralni uplivi te priljubljene srbske taktike leži na dlani. Na eni strani postane uradnik, ki pošteno čuti in hoče nepristransko izvrševati zakon, ker ima pred očmi dobrobit države in naroda, ne pa stranke, mučenik svojega poklica, ker ga narodni poslanec njegovega okruža in oblasti, kateremu ni mogel napraviti strankarskih uslug v izvrševanju službe, ker je v zmislu zakona moral ugoditi političnemu nasprotniku poslanca, venomer črni v Beogradu pri svojih ministrskih prijateljih ter ga končno moralno ubije, oziroma materijalno uniči, ali pa ga demoralizira s tem, da napravi iz njega uslužnega hlapca, ki ni več sposoben, da nastopa napram prebivalstvu s potrebno avtoritativnostjo. Na drugi strani se s tem narod brezmejno korumpira, ker izgublja vero in zaupanje v nepristranost državne uprave. Kar je v eni oblasti zaslug, je v drugi greh. Kar ukrene v eni oblasti demokratski uradnik, smatra v drugi oblasti radikalni uradnik za nedopustno. Ljudstvo pa to instiktivno čuti ter začne dvomiti o resnosti svojih voditeljev.

Smo mnenja, da ta položaj ni niti v interesu strank, posebno velikih strank, ki so po svoji moči vezane trajnejše koalicije. Po našem prepričanju bi bila napravljena eni kot drugi stranki večja usluga, ako bi

uradništvo nepristransko vršilo svojo službeno dolžnost, kot pa, ako se s partijskim uradovanjem ljudstvo vedno bolj demoralizira ter vodi na stranska pota, s katerih ga kasneje odvrnejo tudi najspretnější voditelji le s težavo. Stranke bi morale imeti v večji meri pred očmi splošni dobrobit države, ne pa edinole ožjih strankarskih interesov. Ta upravrska posebnost mora za vedno izginiti, in morajo se oni, ki vidijo v tem nezdravem pojavu izraz modernega parlamentarizma. Žalostno za stranko, ako ne najde drugih sredstev za svoje politične uspehe kot uklonitev uradništva pod svoje gospodstvo.

Vendar kljub naraščajočemu odporu poštene srbske javnosti zaenkrat ni podoba, da se položaj obrača na boljše. Nasprotno, v zadnjem času smo doživeli nekaj, kar pomeni, da se celo bolj pogrezamo v močvirje demoralizacije uradništva, namreč institucijo državnih podtajnikov, ministrskih pomočnikov. Pravilno naj bi bile to osebe iz uradniškega stanu, ki ne stojijo v političnem boju ter so strokovni pomočniki ministra, osebe, ki uživajo ministrovo popolno zaupanje ter izvršujejo one uradne posle, ki jih ne more izvršiti z delom preobložen minister. Torej visoki nepristranski uradniki. In glej čudo! V Beogradu smo doživeli nasprotno. Čim se je rodila ideja, da bi bilo umestno, uvesti institucijo državnih podtajnikov, so se koalirane stranke postavile na neverjetno stališče, naj bodo državni podtajniki nekaki kontrolni organi ministrov, ki jih delegira ministrova nasprotniška stranka, torej baš obratno, kar je bistvo in namen institucije. To naziranje pomeni popolno brskiranje uradniške nepristranosti in naravnost apel na uradništvo, naj se oklene strank, njihovih voditeljev in velmož ter naj v tem vidi pot do uspeha in sijajne kariere. Ta pojav je skrajno žalosten in mora posebno v srbskem višjem uradništvu omajati zadnjo vero v objektivnost najvišjih upravnih oblasti. Vendar z veseljem ugotavljamo, da se je baš v srbski javnosti rodil proti temu balkanskemu sistemu prav odločen odpor, ki bo, kot upamo, imel vendarle nekaj uspeha. Ako stranke nečjejo zaigrati vse popularnosti pri poštenih ljudeh, bodo morale kreniti druga pota ter svoje ravnanje bolj uravnati po upravičenih zahtevah javnega mnjenja. Če pomislimo, da imajo sedanje koalirane stranke nalogo, da izvedejo določbe ustavnega zakona in utrdijo državno in narodno edinstvo, moramo reči, da se bodo koalirane stranke v mnogo večji meri približale svojim programom, ako v pokrajinah vršijo službo nepristran-

ski, nekorumpirani uradniki, ki jim je dobrobit države najvišji zakon, kot pa, ako bo upravljalo zemljo demoralizirano uradništvo, ki nima ugleda pri prebivalstvu, ako bo vedno bolj ginevalo zaupanje v vse lepe besede, ki prihajajo iz skupščine in iz ministrstev, ter bo pravo državno edinstvo v vedno večji nevarnosti.

V Sloveniji so se tudi že pojavili znaki tega srbskega naziranja, čeprav v manjši meri. Stara solidna uradniška tradicija gine in se krha; marsikdo se že skuša okleniti na eno ali drugo stranko. Res je, da je to splošen pojav današnje dobe, ki velja tudi za druge poklice, ker je resnična sposobnost in izobrazba v mnogih primerih stopila v ozadje. Ali na noben način ta nezdravi razvoj ne sme zoreti naprej, ampak ga je treba s pomočjo poštene javnosti v krali zadušiti, dokler se v preveliki meri ne razpase. Baš mi, ki smo v početku po pravici prednjačili z dobrim uradništvom, tukaj ne smemo zabresti v srbski kolovoz, ampak si moramo za vsako ceno zopet priboriti staro kvaliteto uradništva. Prihodnjič bomo govorili o drugih dveh straneh uradniškega vprašanja.

M. Savić:

Naša industrija in obrti.

(Nadaljevanje.)

Mali mlinci meljejo domače žito. Veliki mlinci pa so kupovali 1.) na Hrvaškem, v Baraniji, komitat Zala-Samogry, Sopron in Boš. 2.) iz komiteta Vesprega in Fehéra. 3.) iz Bačke, Banata in komita Čongrada in Solnoka. Iz krajev prve skupine se je uvažala mehka pšenica od 75 do 78 kg efektivne teže; iz krajev druge skupine srednja od 75—79 kg in iz tretje skupine pa 75—80 kg efektivno težka. V letih slabe pšenične letine, ko se v Avstroogrski ni dovolj pridelalo, se je uvažalo žito iz Rumunije, Rusije, Združenih držav, in Kanade, deloma iz Srbije, Bulgarije in to vse preko Trsta izvezemši srpsko pšenico, ki je šla preko Siska. Kakovost uvožene pšenice je bila različna, vendar se je povečini uvažala trda pšenica, kot ruska »ulka« in azima, ameriška kanzas in »manitola« katere efektivna teža znaša 76—80, včasih celo 82 kg na hektoliter. Ker si stojijo sedaj slovenski mlinci, kar se tiče nabave žita iz tuzemstva in glede prodaje moke v inozemstvo tarifarno zelo neugodno, bi bilo treba tarife tako postaviti, da bi se jim omogočilo uspešno delovanje.

Bosna in Hercegovina imajo večje parne mline v Bijelini, Bos, Gradiški Hrvačanju, Maglaju, Kozarcu, Petrovu

Podlistek.

Od začetnika do popolnega trgovca.

(37. nadaljevanje.)

Ko smo prenesli zadnji mesec trgovskega leta iz temeljnih knjig v journal in od tu v glavno knjigo, začnemo v isti seštevati strani »v breme« in »v dobro« posameznih kontov ter poiščemo saldo, to je razliko med debet in kredit in siicer vpišemo začetkomu posamezne številke s svinčnikom. Vendar pustimo začasno blagovni konto dobička in izgube in osebni konto nedotaknjen.

Blagovni konto se je seveda vsled mnogokratnega dohoda in odhoda blaga neprestano izpreminjal. Ker le v redkih slučajih vse došlo blago do konca trgovskega leta tudi odide, je jasno, da imamo računati tudi z gotovim stanjem blaga. Določiti to stanje, je prva naloga inventure. V ta namen imamo našo inventarno knjigo, v kateri vpišemo vso zalogo urejeno po verstah blaga cene, razun seveda, če ni tržna vrednost blaga na dan inventure, in pod navedbo netto-teže in kupne torej zvišala, ga vseeno vzamemo

tudi če se je vrednost tega ali drugega blaga vsaj pri nas, po kupni ceni v inventar.

Ako je tak slučaj, se vstavi blago po dnevni vrednosti. Višji dobiček, ki ga dobimo pri prodaji blaga v novem trgovskem letu, se pripiše temu letu v dobro.

Enako ravnamo z delnicami, obligacijami ali drugimi vrednostnimi papirji, ki se morajo pri inventuri vstaviti pod konto delnic, obligacij ali vrednostnih papirjev. Ako izkaže inventura za posestno stanje višji vrednostni znesek, kot je saldo pri blagovnem kontu, tedaj je razlika doseženi dobiček, ako pa je nasprotno inventurni znesek manjši, tedaj predstavlja razlika izgubo.

Konti, ki izkazujejo stanje, odstopijo te odhodno-bilančnemu kontu. Slednjega torej s tem obremenimo in dotične konte priznamo za oddajo salda, to je za stanje. Nasprotno dobe oni konti, ki imajo na nas zahteve, znesek teh od bilančnega konta. Slednjega zato za oddane saldi, ki so potrebni za izenačenje kontov, priznamo in konte z njimi obremenimo.

Ko smo vse konte v glavni knjigi s pomočjo bilančnega konta izenačili in smo tudi konto dobička in izgube obremenili s stroški in sploh

z vsakim pomanjšanjem kapitala in ga priznali za vse pomnožitve, ko smo dalje prenesli saldo dobička s konta dobička in izgube na konto glavnice ali pa na osebni konto, moramo za te izenačene postavke, katerih vendar nismo povzeli iz naših glavnih knjig, napraviti seveda še primerne vknjižbe v našem journalu, ker se morajo pač vse postavke, ki stoje v glavni knjigi, nahajati tudi v journalu. Te vknjižbe, ki jih imamo še napraviti, so sklepne postavke, namreč: konto dobička in izgube na razno, razno ne konto dob. in izg., izhodno bilanco na razno, razno na izhodno bilanco.

Zasledovali smo zdaj potek knjigovodstva od začetka do zaključka in gotovo ste dobili pojem od cele stvari. Seveda je še mnogo podrobnosti, ki se šele v praksi pokažejo, ki pa so le postranskega pomena. In katere vam ne bo težko razumeti in vknjižiti, kakor hitro ste o tem na jasnem, ali gre za zvečanje ali zmanjšanje obveznosti posameznih kontov.

Ako gre na pr. za to, napraviti na gotove vrednosti ali na počasne stranke odpis, pomeni to z drugimi besedami, da dotični konto sam ni več zmožen, da bi zadostil svojim obveznostim. Da mu te obveznosti

olajšamo ali ga jih sploh razrešimo, moramo vzeti na pomoč drugi konto, ki prevzame te obveznosti, in katerega torej obremenimo v prid dotičnega konta, na katerem se izvrši odpis.

Predno se razidemo, bi povedal še par besed o tem, kako vstavimo posestne in dolžne menice v inventuro in bilanco.

Ako prvega oktobra sklenemo naše knjige, tedaj naše menice, ki jih imamo kot aktivne vrednosti v listnici, še niso zapadle, to je, pri zaključku še ne predstavljajo polne vrednosti. Menice 1000 mark, ki bo plačana 1. januarja, ne moremo torej 1. oktobra vstaviti s 1000 markami, marveč moramo upoštevati obresti od 1. okt. do 1. januarja, ki se morajo pravzaprav odtrgati od aktivne postavke 100 mark. V danem slučaju bi torej obresti po 5% letno, 1/4% trimesečno, znašale M 12.50.

Vstavev resnične vrednosti menice na dan bilance izvršimo na ta način, da napravimo tranzitno pasivno postavko, katero priznamo za znesek obresti M 12.50. To izkažemo v naši bilanci pod kreditorji in izraža na ta način odtegljaj našega glavnicega premoženja, kakor smo hoteli.

Vindhorstu; večje vodne mline pa imajo: Bihač, Sarajevo, Stolac, Vareš, in Zvornik. Razen tega je nebroj malih mlinov na vodo. Sarajevo ima največji mlin, ki producira letno okrog 3.000 vagonov moke. Lega tega mlina je neugodna, ker ne leži v centru produkcije pšenice, ter jo mora uvažati iz Posavja in Bačke. Ko pa se bo zgradila užliško-višegradska železnica bo dobival ta mlin pšenico iz Šumadije in bo njegova situacija boljša. Bosna in Hercegovina nista izvažale moke, marveč sta uvažale znatne množine in sicer predvsem iz železniškotarifnih razlogov, ker je bila Madžarska reformirala svojo industrijo; posebno je uvažala Bosna zelo veliko krušne moke za vojaštvo.

Črna Gora ni imela trgovskih mlinov za izvoz. V Dalmaciji se nahajajo vodni mlini, kakor tudi motorni mlini in sicer poglavito za kmete. Največji mlin je v Splitu, ter izdeluje dnevno 5.000 kg, drugi večji mlin «Marija» je last Iva Jeliča v mlinih pri Dubrovniku, ki pa že 10 let ne obratuje. V Dalmaciji se je izvažalo moko iz Vojvodine, Hrvaške in Slavonije ter Slovenije v ogromnih množinah in sicer krušno moko za potrebe meščavov, kmetov in vojaštva. Dalmacija bi bila pri svojih izbornih vodnih silah lahko zelo ugodna za zgradbo izvoznih mlinov, ako bi imela dobre komunikacije z notranjostjo države.

Srbija je do leta 1906 uvažala fino moko iz Vojvodine. Po tej dobi pa je bil uvoz ukinjen, razen majhnih množin najfinejših vrst moke. Srbija je imela od leta 1906 do 1912 izvoz moke v Turčijo, odnosno v Staro Srbijo, sicer pa je krila le svojo potrebo v mlinih na merico, katerih je bilo po celi državi dovolj in sicer z vodnim kakor tudi motornim pogonom in s trgovskimi mlini. V Beogradu so obstojali trije trgovski mlini (Bajlonijev, Popovičev in delniški,) trije v Nišu, dva v Kragujevcu po eden v Črnuču, Kraljevu, Leskovcu, Prokuplu Božarevcu i. t. d. Vsi mlini so last srbskih državljanov, le mlinarji in delavci, kakor tudi strojniki so bili Nemci, Čehi ali drugi inozemski podaniki. Med vojno sta bila dva velika mlina uničena in sicer Bajlonijev v Beogradu in Popovičev v Nišu, ki še do sedaj niso obnovljeni.

V južni Srbiji se producira na ovčjem polju slovita «crvenka», to je težka, debela trda pšenica, ki se smatra za eno najboljših pšenice na svetu in katero so izvažali bratje Aladini iz Soluna, ter jo v svojem mlinu mleli. Ker se zgradi mlin v Skoplju se lahko dobi moka izdelana iz te pšenice, ki bi bila radi fine kakovosti posebno prikladna za izvoz v inozemstvo. Za Srbijo bi bilo velike važnosti, da bi se čim večje število naših ljudi učilo strojniškega ključavničarstva in strojništva, ter šolalo za mlinarje in nadmlinarje. (Dalje prih.)

Enako postopamo pri vstavitvi naših dolžnih menic v bilanco. Ako smo akceptirali trato 5000 mark, plačljivo 1. aprila, naraste za nas ta obveznost, da jo moramo plačati 1. aprila. Torej bi naše obveznosti, to je naša pasiva, previsoko cenili, ako bi vstavili akcept 1. oktobra s 5000 markami. Tudi tu napravimo tedaj tranzitno postavko, toda v tem slučaju seveda aktivno postavko, in pravimo: dolžna menica na tranzitna aktiva za obresti še ne zapadlega akcepta = M 125.—, s čemur zopet izenačimo previsoko cenitev pasiv.

Poiščite si kolikor mogoče veliko primerov iz našega knjigovodstva, ali si jih pa sami izdelajte. Napišite si primere, najboljše celi potek vknjižbe od začetka do konca. Čim pogosteje in pazljivejše boste to delali, tem hitrejša se boste spoznali v knjigovodstvu.

Ko se preselimo v Hamburg, kar nameravamo storiti v doglednem času, boste začeli menjaje se, delati pri memorialu in journalu. Nato bomo predelali še statistiko, katero smatram kot neobhodno potreben del v dobro organizirani izvozno-uvozni trgovini. — Za danes napravimo konec, da možganov prav preveč ne utrudimo. (Dalje prih.)

Izvoz in uvoz.

Zavarovanje valute in izvoz pšenice. Devizni odbori pri podružnicah Narodne banke imajo nalog, da smejo izdajati potrdila o zavarovanju valute za izvoz pšenice, moke in koruze, samo s privolitvijo ministristva za socijalno politiko.

Omejen uvoz sladkorja. Na konferenci delegatov sladkornih tovarn na kateri so se posvetovali z vlado radi preskrbe domačega trga s sladkorjem so izročili delegati ministru za socijalno politiko tudi spomenico v kateri zahtevajo da se omeji uvoz sladkorja iz inozemstva.

Izvoz jajc iz Poljske. Poljska je dovolila izvoz jajc in sicer za mesec september 100 vagonov. Jajca bodo šla največ na Angleško in Češko.

Narodno gospodarske zadeve.

Trgovina.

Češko-Jugoslovanska trgovinska pogodba. Na seji vlade se je razpravljalo o novi trgovinski pogodbi s Češko-slovaško, ki je bila sprejeta. Ministru za trgovino Viloviću je bilo naročeno, da jo takoj podpiše.

Fjasko dunajskega velesejma. Dunajski velesejm se je zaključil s precejšnjim fjaskom, katerega krivde so sedanje razmere, stavka tiskarjev in drugo. Kupčij je bilo zelo malo posebno pa z inozemstvom.

Miljonska insolvenca v Italiji. Krznarska tvrdka Felice Hirschler & Ko. Colombo v Milanu je ustavila plačila. Pasiva znašajo 15. milijonov lir.

Industrija.

Protiv gospodarski krizi v Čehoslovaški. Da se prepreči popolna ustavitev obrata Čehoslovaške tekstilne industrije se je na posvetovanju Čehoslovaških tekstilnih industrijcev v Pragi in zveza nemških tekstilnih industrijcev v Libercih obrnilo na vlado, da je nujno potrebno, da zniža vlada železniške in poštne tarife, nadalje, da počaka z iztrjevanjem davkov, da se znižajo obrestne mere bankah ter se konečno zagotovijo ter za tekstilne izdelke v Jugoslaviji, Avstriji, Madžarski in Rumuniji.

Denarstvo.

Povečanje produkcije novčanic v Nemčiji. Nemška državna banka tiska dnevno tri milijarde mark, ter mora v to svrhu najeti privatne tiskarne. Od 15. oktobra bo izdajala dnevno kakor čujemo sedem milijard novčanic.

Carina.

Carinske olajšave za industrije in obrtnike v zmlusu odloka 61.602/20. Generalna direkcija carin je z odlokom št. 231 od 5. septembra, odredila, da se pod premožem iz toč. 1./7 odloka št. 61.602 imajo razumeti vse vrste kamnatega premoga, torej tudi koks; iz tega sledi, da se pri carinjenju koksa po gori omenjenem odloku ne plača noševina, če industriji ali obrtniki uporabljajo svoje nosače. Glede uverenj, ki jih v zmlusu toč. II. in IV. odloka št. 61.602 izdaja min. za trgovino in industrijo, je predvidena nadaljnja olajšava v tem, da veljajo ne samo za eno ekspedicijo, marveč tudi za več ekspedicijskih blaga, ki se uvozi v roku, ki je v uverjenju predviden. Uverenja, ki jih industrijcem in obrtnikom izdajajo trgovske zbornice veljajo odsihmal za eno računsko leto. Če bi v enem letu bilo več car. ekspedicijskih po odloku št. 61.602, se mora torej predložiti samo overen prepis s pozivom na štev. deklaracije, ki ji je originalno uverjenje priloženo.

Promet.

Nove poštne telefonske in brzojavne pristojbine. Po naredbi ministra pošte in telegrafa veljajo od 25. t. m. sledeče pristojbine: V notranjem: A. brzojavnem prometu: Golica 50 par, pristojbina za prodajo tajnopisnih brzojavk 500 Din letno. (Sedaj privatnikom ni dovoljeno posluževati se tajnopisanega sloga v brzojavkah). Pristojbina za besedo 50 par. Najmanjša pristojbina za brzojavke 5 Din. Prejemno potrdilo 5 Din. Prepis brzojavke: za vsakih 100 ali začeti 100 besed 5 Din. Pri-znanica 1 Din. Za predajo brzojavk na

mesečni obračun 200 Din letno. Ako se predana brzojavka ustavi, se pristojbina ne vrača. Dostava ob gotovih časih na gotovih krajih 50 Din letno. Dostava po posebnem slugi v zunanji okolici po dnevi 10, ponoči 20 Din od kilometra. Naročnina na borzne tečaje in vremenska poročila 200 Din na leto.

B. Poštne pristojbine. Vse poštne pristojbine se od 25. t. m. povišajo za 100 % izvzemši pristojbine za poštne znamke. Za novine, katere pošiljajo listi svojim prodajalcem, je ostala taksa kakor do sedaj. Povečajo se samo v onih primerih, v katerih se pošiljajo pod zasebnim naslovom. To povečanje znaša od 2 na 5 par od slučaja.

C. Telefonski promet: Počeniši s 1. oktobrom stopijo sledeče telefonske pristojbine v veljavo: Po novi taksi znaša letna naročnina glavnih telefonov vezanih z mestno centralo v Beogradu, Zagrebu, Ljubljani, Sarajevo, Skoplju, Splitu, Novem Sadu, Osijeku, Subotici, v Bečkereku in Mariboru in sicer: a) Banke, bančne delavnice, menjalnice in vsi ostali denarni zavodi (izvzeti obrtne hranilnične zadruge) bari, bioskopi, kinematografi - Din 4.000 letno; b) hoteli, tovarne, rudniki, mlini, restavracije, kavarnice, slaščičarne, bufeti bude, pivnice, trgovine, agenture, izvozne in uvozne pisarne, privatna gledališča, orfeumi, carinske posredovalnice - 3.000 Din letno. c) delavnice, magacini, kateri se ne bavijo s prodajo na drobno, podjetniške inženirske in arhitektonske pisarne in javne govorilnice nameščene pri privatnih - 2.000 Din letno. d) Javni notariji, advokati, ekonomske pisarne, oblasti, mestna podjetja (tramvaji) itd. (penzijoni, klubi, društva in vsi drugi prostori, kateri služijo javnim sestankom ter fotografiji - 1.800 Din letno. e) apoteke in male obrtne zadruge 1.500 Din letno. f) Zdravniki, ki izvršujejo privatno zdravniško prakso, novinarske redakcije in administracije 1.000 Din letno. g) privatna stanovanja, državna in samoupravne pisarne, dimničarji, nabavne zadruge, cerkve, konzulati, 500 Din letno. h) Državni uradniki in zdravniki kateri so v državni službi, narodni poslanci kateri se ne bavijo z privatno obrtjo 400 Din letno.

V ostalih krajih kateri imajo več kakor 10 naročnikov plačujejo pod točko a) 3000 Din, pod b) 2500 Din, c) 1800 Din, d) 1500 Din, e) 1000 Din, f) 800 Din, g) 400 Din, h) 300 Din. V krajih pod 10 naročnikov se plača naročnina $\frac{3}{5}$ od nazadnje navedenih naročnin. Naročnina za sporedni aparat znaša 180 Din na leto; za signalni zvočec pa 100 Din. Pristojbina za vpeljavo vezi v mestno centralo jo 100 Din. Za vpeljavo pomožnih central in sporednih aparatov 200 Din. Za prenašanje telefona iz ene stavbe v drugo se plača 600 Din.

D) Medkrajevni telefonski promet. Pristojbina za medkrajevni telefonski razgovor znaša od 1. oktobra: do 10 km 8 Din, od 100 do 120 km 10 Din, od 200 do 600 km 15 Din, preko 400 km 20 Din. Pristojbina za potrdilo za plačani razgovor znaša 1 Din.

Prometne izpembe Sprejemanje ter odpošiljanje vsakovrstnega blaga v vozovnih nakladah za postaje prog v tranzitu preko Karlovca izvzemši proge Karlovac-Bakar je pričenši od sobote dne 23. septembra ukinjeno. Dovoljeno je sprejemanje ter odpošiljanje živila, brzopokvarljivo robo, živino, deščice za zaboje za slive ter vojaške upravne in državne pošiljke. Do vključno 22. septembra sprejete pošiljke naj iztečejo.

Železniški sporazum med Jugoslavijo in Grško. Prometno ministristvo je prejelo od grškega ministra za promet sporočilo, da pride te dni v Beograd. Njegovo potovanje ima namen, doseči sporazum med Jugoslavijo in Grčijo pri gradbi vzhodnih železnic.

Povišanje tovornih tarifov v Avstriji. Tovorne tarife poviša Avstrija s 1. oktobrom na 200 odstotkov sedanje cene. Z 8. oktobrom se uveljavi 200 procentno povišanje cen za osebne vožnje.

Iz naših organizacij.

Gremij trgovcev naznanja, da se bo vršilo vpisovanje novostopivših vajencev in vajenk v gremijalno trgovsko

nadaljevalno šolo v sredo, četrtek in petek, to je od 27. do 29. t. m. vsak dan od 8 do 12 ure in od 2 do 5 ure popoldne v gremijalni pisarni Gradišče 17./1. Potrebne tiskovine se dobe ravno tam. Zglasiti se morajo tudi oni vajenci in vajenke, ki so na poskušnji, da ne bo trpel pouk. Učni gospodarji naj se drže strogo navedenih dni vpisovanja. V ponedeljek dne 2. oktobra t. l. ob 2 uri popoldne se morajo zglasiti vsi vajenci in vajenke v 1. mestni deški ljudski šoli na ledini, kjer se jih bo porazdelilo v posamezne razrede.

Razno.

Ožji akcijski odbor za zgradbo železnice Kočevje-Brod-Moravice priredi v nedeljo dne 1. oktobra t. l. v Brodu na Kulpi manifestacijski shod za to železnico. Ta dan se bodo raztolmačili gotovi načrti, stene je izdelal g. dr. Musil, vsem interesentom. Kdor se hoče udeležiti tega shoda, naj javi odboru, da mu preskrbi prenočišče v Kočevju že 30. t. m. zvečer. Vsak udeležnik bo iz teh, danes tako malo poznanih krajev, odnesel gotovo najlepše utise, saj se brodska dolina lahko kosa glede naravnih lepote z najlepšimi kraji Slovenije.

Električni daljnovod iz Fale. Te dni se vrši komisijonalni ogled proge za izpeljavo električnega daljnovoda iz Fale v Slov. Bistrico-Konjice-Celje-Laško in Trbovlje. Kakor čujemo so se dela za napravo tega daljnovoda že pričela.

Cene zlatih in srebrnih kron v Avstriji. Od 11. septembra se plača v Avstriji za srebrno krono 5.400 papirnatih kron za srebrni dvokronski novc 10.800, za pet kronski novc 29.400, kron, za goldinar 15.010 kron, za dvagoldinarski novc 30.020 kron, za zlati 10 kronski novc 126.000 kron za 20 kronski zlat 252.000 kron, za 100 kronski zlat 1.200.000 papirnatih kron.

Avtomobili iz Nemčije. V ministristvo za pošto in brzojav se pričakuje za te dni večje število vagonov avtomobilov in tehničnega materijala, ki ga dobiva Nemčija na naslov Reparacije.

Znižanje prevozne tarife za tekočine v Italiji. Italijanska vlada je imenovala komisijo katerega če preučevati vprašanje znižanja železniških pristojbin za tekočine.

Inozemske trgovske zbornice v naši državi. Pred nekaj dnevi se je ustanovila v Beogradu Češkojugoslovanska trgovska zbornica. Nameravajo pa ustanoviti še angleško-jugoslovansko in argentinsko-jugoslovansko trgovsko zbornico v Beogradu. Iz Nemčije pa je prišel te dni v Beograd odposlanec, da razpravlja o ustanovitvi nemško-jugoslovanske trgovske zbornice v Berlinu.

Elektrifikacija švicarskih železnic. Švicarskemu parlamentu bo predložena predloga glede 50 milijonskega kredita za elektrifikacijo švicarskih železnic, v prvi vrsti proge Curuh-Bern.

Vzajemno znižanje carine med Avstrijo in Italijo. Dovršeni so dogovori o avstrijsko-italijanski trgovski zvezi, kateri vsebujejo vzajemno znižanje carine. To znižanje bo sigurno veljalo za uvoz italijanske vina.

Papirne role
za adicijske stroje.
THE REX CO., LJUBLJANA.

Hmelj.

Nürnberg, 18. 9. 1922. Mirno, po prima hmelju je veliko povpraševanje, srednji za 500 M ceneje, vlažna tržna roba se plačuje po 18.500—21.500 M za 50 kg.

Razširjajte Trgovski list!

=AVTO=

bencin, pnevmatika, olje, mast, vsa povrnila in vožnja. Le prvotno blago in delo po solidnih cenah nudi **Jugo-Avto**, d. z o. z. v Ljubljani.

Jesenski praški velesejem.

Letošnji jesenski praški velesejem od 3.—10. septembra se je vršil vsled naglega stopanja čsl. krone na tujih borzah pod neobičajno težkimi pogoji. Damači kupci so očakovali, da bodo cene blaga vendar padle, naročali le z največjo opreznostjo, tuji kupci pa, katere smo videli tukaj v mnogobrojnem številu, zaradi visokega kurza čsl. krone pri najboljši volji niso mogli skleniti zaželenih kupčij, vsled česar je bil njihov obisk več ali manj informativnega značaja.

Kljub vsemu temu se je vendar le v mnogih strokah prav živo trgovalo, in razstavljalci so dosegli v mnogih slučajih lepših uspehov kakor so sami pričakovali, o čemur priča cela vrsta novih prijav za prihodnji spomladni velesejem 1923.

K jesenskem velesejmu se je prijavilo 2796 razstavljalcev, kateri so zahtevali 38.742 m² razstavne ploščine. Ustreglo pa se je le 2186 razstavljalcev, katerim je bilo pridržano 19.320 m² razstavne ploš. Razstavljalo je 1.980 domačinov in 206 tujcev. Izmed domačih razstavljalcev jih je bilo 1.806 iz Češke, 152 iz Morave in Šlezije ter 22 iz Slovaškega. Od tujih razstavljalcev jih je bilo 27 iz Francoske, 7 iz Angleškega, 57 iz Nemčije, 5 iz Holandije, 39 iz Ukrajine, 8 iz Švice, 6 iz Italije, 5 iz Kraljevine SHS., 28 iz Avstrije, 1 iz Romunije, 5 iz Belgije, 5 iz Amerike, 5 iz Španije, 1 iz Grškega in 7 iz Švedskega. Od navedenih 206 tujih razstavljalcev je razstavljalo direktno 68, po svojih zastopnikih pa 138 tvrdk. Med njimi je bilo 2.034 izdelovalcev, 21 manipulantov, 131 grosistov, kateri so vsi skupaj zaposlili 16.201 uradnikov in 286.125 delavcev.

V posameznih skupinah so se udeležili sledeči razstavljalci:

1. Stavbe 71, 2. kovine, sport 521, 3. elektrotehnika, mehanika in optika 87, 4. lesna obrtništva 77, 5. tkanine 301, 6. obleke 151, 7. galanterija 118, 8. kože in obutev 112, 9. steklo, porcelan in fina keramika 103, 10. Umet-

nine 32, 11. Kemija in zdravstvo 76, 12. prehrana in poljedelstvo 132, 13. godala 15, 14. igrače 44, 15. grafika, papir, šolske in pisarniške potrebščine 160, 16. dragulji, zlatina, srebro in ure 32, 17. Mešana skupina 254.

Kakor pri minolih je obiskala tudi jesenski velesejem cela vrsta odličnih oseb iz tujine. Prišli so gosti iz najbližjega sosedsstva: Iz Romunije, Avstrije, Kraljevine SHS., Ogrske, Nemčije, Poljske in Bulgarije, prišli so pa tudi v mnogobrojnem številu iz oddaljenih krajev, kakor iz Angleške, Belgije, Danskega, Francoske, Estonškega, Finskega, Holandije, Irskega, Italije, Lotiškega, Luksemburškega, Norskega, Reke, Grškega, Ruskega, Švedskega, Španije in Ukrajine; dalje so prišli celo iz prekmorskih pokrajin, kakor iz Argentinijske, Avstralije, Alžira, Severne Amerike, Brazilije, Kanade, Egipta, Indije, Japonske, Maroka, Perzije in Turškega. Iz Lipskega, Curiha in Dunaja so prišli posebni vlaki s skupnimi obiski. —

Od 4.—6. septembra so se vršila pod pokroviteljstvom velesejma posvetovanja med Čehoslovaško in Romunijo, pri kateri so bile določene smernice, po katerih bodo obe državi v prihodnje glede medsebojnega trgovanja postopale.

Da je praški velesejem velikega pomena za evropske in celo prekmorske države je dokazalo dejstvo, da se ga je udeležila celo Ukrajinska sovjetska republika, dalje trgovski oddelek lotiškega poslanstva, zastopniki trgovine iz Tunisa za francoske kolonije v Afriki in zastopništvo Paragvajske republike.

Ker razstavljalci sklenjenih kupčij veletržnemu uradu ne javijo, je popolnoma nemogoče udati višino doseženih gmotnih uspehov. Kolikor smo imeli priložnost se zasebno informirati, moremo soditi, da so se kljub vsem težkočam na jesenskem velesejmu sklepale dosti velike in zadovoljive kupčije, katere se ne dajo prezreti ali pa podceniti.

Upajmo, da bo do prihodnjega praškega velesejma, ki se vrši od 12.

—20. marca 1923 razrešena vsaj večina onih mnogobrojnih problemov, ki stoje gospodarskemu razvoju Čehoslovaške republike do sedaj na poti. Potem se pokaže, da so Praški vzorčni velesejmi ne samo za domačo čehoslovaško industrijo, obrt in kupčijo, ampak tudi prav gotovo za medsebojno mednarodno trgovino ne samo srednje Evrope, temveč tudi celega sveta največje in merodajne važnosti.

TRGOVSKI DOM!

Prispevke sprejema:
"Trgovski dom, Ljubljana"
Gradišče 17.

Fran Lukić

konfekcija za dame, gospode, dečke
in deklce se priporoča.
LJUBLJANA, pred Škofijo šte. 19.

Mavec - gips

portland- in roman-cement, apno, opeko, umetni škrlji, strešno in izolacijsko lepenko, watprof, karbolinej, drvocement, razne žeblice

nudi po najnižji ceni

Kosta Novakovič in dr.

veletrgovina s stavbenim materialom

Ljubljana,

Miklošičeva cesta šte. 13.

Prevzame se tudi izpeljava xylo-litnih tlakov.

Veletrgovina

Miloš OSET

Maribor

nasproti glavnega kolodvora
priporoča gg. trgovcem po
najnižji ceni vse
špecerijsko in kolo-
nialno blago.

Naslov za pisma in brzojav:

MILOŠ OSET, Maribor.

Telefon inter. 15.

Zahtevajte cenik.

Mednarodni transporti

Antonio Biancheri & Comp., Postojna

Centrala: Ponteba.

Podružnica: Postojna (Poštni predal 17), Villach (Poštni predal 51)

Agentura: Prestranek, Trbiž, Arnoldstein.

Oprema vsake vrste blaga.

Specijalna odprema živil, žive in zaklane živine v kateri koli kraj.

Vsa naročila za Jugoslavijo sprejema medn.

trg. sped. in sklad. d. d. »Orient«, podružnica

Ljubljana, Sodna ulica šte. 3

Ustanovljeno 1896

Ustanovljeno 1896

Na veliko in malo

Priporočamo p. n. trgovcem in obrtnikom najcenejši nakup potrebščin za krojače, čevljarje, šivilje, sedlarje, razne sukanče, vse spadajoče orodje, žlice (kavine in čajne), toaletne potrebščine, brivsko milo, palice in kravate, srajce, gumbi. Najboljše šivalne stroje za rodbinsko rabo in obrt v vseh opre- mah: „GRITZER“, igle, olje, posamezne dele za vse sisteme šivalnih strojev in koles.

Josip Petelinc,
Ljubljana

Sv. Petra nasip šte. 7.

Veletrgovina

A. Šarabon

v Ljubljani

priporoča

špecerijsko blago

raznoverstno žganje

moko

in deželne pridelke

raznoverstno rudninsko

vodo,

Lastna pražarna za havo

in mlin za dišave

z električnim obratom.

Ceniki na razpolago.

Zaloga klavirjev in pianinov

najboljših tovarn: Bösendorfer, Erhbar, Czapka, Hözl, Schweighofer, Stingl itd. Tudi na obroke.

Jerica Hubad roj. Dolenc. Ljubljana, Hilšerjeva ulica 5.

Samo na debelo!

Telef. inter. 247.

Samo na debelo!

Glavna zaloga tvornice **LIPA-NILL** vseh vrst kuvert, konfekcijskega in drugega papirja.

Zaloga vseh vrst cigaretnega papirja

Abadie, Club, Golub, Samum.

A. Lampret, Ljubljana

Krekov trg št. 10.

**Manufaktura
na debelo**

M. Hribernik Ljubljana
Sodna ul. 6

Velika zaloga in vsakovrstna izbira

Oglasujte v Trgovskem Listu!

Velika izbira otroških vozičkov, dvo-
koles in šivalnih strojev po cenil.
F. Batjel,

Ljubljana, Stari trg 28.

Sprejemajo se v polno popravo za emajli-
ranje z ognjem in ponikljanje dvokolesa,
otroški vozički, šivalni in razni stroji: »Tri-
buna« Tovarstva dvokoles in otroških vozi-
čkov, Ljubljana, Karlovska cesta 4 — Zvo-
narska ulica 1.

OFICIJELNI „ŠPEDITERJI LJUBLJANSKEGA VELIKEGA SEMNJA“

Ljubljana, Maribor, Rakek, J. senice,
Zagreb, Beograd, Caribrod, Trst,
Wien.

Prvevrstna zastopstva v inozemstvu.

BALKAN

d. d. za mednarodne transporte.

Vsakovrstne spedicije. — Zbiralni
promet. — Carinsko posredništvo.
Tarifni oddelek.

Vsa strokovna pojasnila dajemo brezplačno v lastnem paviljonu na semnju in v pisarnah centrale in podružnic.